

COLLEGE BESCHERMING PERSOONSgegevens

POSTADRES Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag BEZOEKADRES Prins Clauslaan 20
TEL 070 - 381 13 00 FAX 070 - 381 13 01 E-MAIL info@cbpweb.nl INTERNET www.cbpweb.nl

AAN Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap
Mevrouw M.J.A. van der Hoeven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

DATUM 11 juli 2005

ONS KENMERK z2005-0502

CONTACTPERSOON mw. mr. P.G.C. Bunt
070-3811342

ONDERWERP Pilot IBG-route

m *Bve/05/31692*
13 JUL 2005 UW BRIEF VAN 25 april 2005
UW KENMERK BVE/FCI/2005/17736
1 127 B/7 d
2-8-05
Scout

Geachte mevrouw Van der Hoeven,

Bij brief van 25 april 2005 wendde u zich tot het College bescherming persoonsgegevens (CBP) met het verzoek om aan te geven of het CBP bezwaar heeft tegen een pilot, vooruitlopend op een voorgenomen wetswijziging.

In de praktijk blijkt dat scholen hun wettelijke plicht om gemeenten te informeren over voortijdige schoolverlaters niet nakomen. Scholen verstrekken de informatie vaak niet, onvolledig of te laat. U stelt voor dat de Informatie Beheer Groep eventueel op aanvraag de betreffende informatie uit het basisregister onderwijs verstrekt aan de gemeenten. De pilot, die ongeveer een jaar zal vergen, dient er voor om de manier van gegevensuitwisseling tussen de IB-Groep en gemeenten – met het oog op de nog te ontwikkelen IBG-route van RMC-gegevens - te onderzoeken.

Het CBP begrijpt de noodzaak om een nieuwe route eerst te testen alvorens op landelijk niveau een nieuwe manier van gegevensuitwisseling in te voeren. Daar zijn diverse belangen mee gemoeid. Zo is een zorgvuldige gegevensbescherming gebaat bij een werkwijze die zo min mogelijk risico's op onrechtmatige verwerking in zich heeft. Het CBP ziet ook het belang van zowel de maatschappij als de betreffende individuen bij een adequate terugdringing en aanpak van vroegtijdig schoolverlaten.

Uit uw brief blijkt dat u de pilot wilt laten uitvoeren met "echte" persoonsgegevens. Dat betekent dat de gegevensverwerkingen die in dat kader plaatsvinden dienen te voldoen aan de eisen van de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP).

Gelet op zijn taak, toe te zien op de naleving van het bij en krachtens de wet bepaalde (zie artikel 51 WBP), kan het CBP echter in dit geval niet anders concluderen dan dat de gegevensverwerking, die in het kader van de pilot plaatsvindt, niet geheel in overeenstemming met de wet en daarom onrechtmatig zal zijn, omdat:

- 1) de vereiste wettelijke basis voor het gewenste gebruik van het sofi-nummer ontbreekt, en
- 2) de vereiste noodzaak voor de verwerking van 'echte' persoonsgegevens niet wordt aangetoond.

Hierbij zij opgemerkt dat het CBP dit oordeel baseert op de door u in uw brief verstrekte informatie.

Voor de goede orde wijst het CBP er op niet bevoegd te zijn om toestemming te verlenen voor het gebruik van het sofi-nummer bij het ontbreken van een wettelijke basis.

DATUM 11 juli 2005

ONS KENMERK z2005-0502

Bovendien wijst het CBP u er op dat de mogelijkheden van de IB-Groep om gegevens uit het basisregister onderwijs (BRON) te verstrekken, in hoge mate bepaald worden door het doel van het BRON zoals dit in artikel 9a Wet verzelfstandiging informatiseringsbank (WVI) is verwoord. Het CBP adviseert u om hierover contact op te nemen met de Hoofddirecteur van de IB-Groep, die op grond van artikel 9a, tweede lid, WVI verantwoordelijke is voor het BRON en de heer Jean Pierre, functionaris voor de gegevensbescherming bij de IB-Groep, waarbij het BRON is aangemeld.

In de bijlage licht het CBP zijn standpunt toe. Het heeft een aantal opmerkingen geplaatst bij punten die uit uw brief naar voren komen en die te vaag en te beperkt zijn om duidelijkheid te verschaffen over de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens in de bedoelde pilot. Hiermee is niet gezegd dat die noodzaak er niet is. Hij blijkt echter niet uit de teksten.

Het CBP hoopt u met deze brief en bijlage voldoende te hebben geïnformeerd. Het CBP is beschikbaar indien nadere toelichting gewenst is.

Hoogachtend,

Mr. J. Kohnstamm
voorzitter

cc Hr. P. Meltzer

Bijlage bij brief z2005-0502 d.d. 11 juli 2005

Zoals het CBP in zijn brief aangeeft zal naar zijn oordeel in strijd met de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP) gehandeld worden als in die pilot niet voldaan wordt aan de eisen die de wet stelt, zoals bijvoorbeeld de eisen van noodzaak, grondslag en voor wat betreft het gebruik van het sofi-nummer een formele wettelijke grondslag.

Mogelijk is de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens (excl. sofi-nummer) wel aan te tonen. Het CBP vestigt in deze bijlage de aandacht op een aantal aspecten dat een rol zal dienen te spelen bij de noodzakelijke belangenafweging.

1.

In paragraaf 1.2 van het door u meegestuurde Plan van Aanpak dat de IB-Groep maakte, wordt vermeld dat de verstrekking van gegevens alleen plaatsvindt op basis van het sofi-nummer. Noch in uw brief noch in dat Plan van Aanpak staat om welke andere persoonsgegevens het in de pilot in feite gaat. Evenmin wordt beargumenteerd waarom er tijdens de pilot gewerkt moet worden met 'echte' persoonsgegevens. Grondslag en noodzaak, eisen die de WBP stelt, worden in de verstrekte stukken niet genoemd. Bovendien is voor het gebruik, dit is inclusief verstrekken en ontvangen, van het sofi-nummer op grond van artikel 24 WBP een formele wettelijke basis vereist. Uit de brief wordt niet duidelijk op welke wettelijke basis het voorgenomen gebruik van het sofi-nummer gebaseerd is. Voor de goede orde wijst het CBP er op niet bevoegd te zijn om toestemming te verlenen voor het gebruik van het sofi-nummer bij het ontbreken van een wettelijke basis.

2.

Als argumenten voor deze pilot voert u aan:

1. voorafgaand aan de gewenste wetswijziging moet duidelijk zijn hoe de IBG-route technisch en organisatorisch het best kan worden uitgevoerd.
2. als de pilot niet komend jaar van start kan gaan, kan de IBG-route pas in 2007 worden ingevoerd.
3. gemeenten, de Operatie JONG en de Taskforce Jeugdwerkloosheid dringen aan op snelle invoering.
4. de volksvertegenwoordiging laat zelf ook herhaaldelijk blijken hoe belangrijk zij het terugdringen van het vroegtijdig schoolverlaten vindt.
5. theoretisch is het enige bezwaar dat mogelijk inbreuk wordt gemaakt op de privacy van de voortijdige schoolverlaters. Praktisch is dat niet zo want gemeenten hebben al recht op deze informatie volgens de RMC-wet. Die wordt in de pilot op een meer praktische en vollediger wijze verstrekt.

Geen van deze argumenten kunnen naar het oordeel van het CBP tot de conclusie leiden dat de verwerking van persoonsgegevens, inclusief het sofi-nummer, in casu noodzakelijk is.

Het eerste argument dat u noemt, rechtvaardigt op zich niet dat er met werkelijke persoonsgegevens gewerkt moet worden. De argumenten 2, 3 en 4 ondersteunen alleen de haast die geboden zou zijn met het uitvoeren van de pilot, maar hebben geen invloed op de rechtmatigheid van de gegevensverwerking.

Het laatste argument rechtvaardigt ook niet een werkelijkheidsgetrouwe pilot. Dat een verantwoordelijke bepaalde persoonsgegevens mag verwerken en een of meer andere verantwoordelijken dezelfde gegevens ook mogen verwerken, betekent nog niet dat die gegevens dáárom uitgewisseld mogen worden. Daarmee gaat men voorbij aan het doelbindingsprincipe. Het in artikel 9a Wet verzelfstandiging informatiseringsbank (WVI) genoemde doel van het basisregister onderwijs (BRON) is van invloed op de verstrekkingmogelijkheden van de IB-Groep. Het CBP adviseert u om hierover contact op te nemen met de Hoofddirecteur van de IB-Groep, die op grond van artikel 9a, tweede lid, WVI verantwoordelijke is voor het BRON, en de heer Jean Pierre, functionaris voor de gegevensbescherming bij de IB-Groep, waarbij het BRON is aangemeld.

3.

U geeft aan dat u bij de pilot niet meer dan ongeveer tien gemeenten wil betrekken om de eventuele inbreuk op de privacy van de leerlingen te beperken. Het aantal (potentiële)betrokkenen (in de zin van artikel 1 sub f WBP) bepaalt echter niet de mate van inbreuk op het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer dat ieder individu toekomt. Uit bijlage 3 van het Plan van Aanpak kan overigens afgeleid worden dat er meer dan zestig gemeenten betrokken zullen zijn, aangezien een aantal gemeenten voor andere gemeenten de RMC-functie verzorgt.

4.

Het verdient aanbeveling om te inventariseren of de betrokken gemeenten de verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de RMC-taak hebben gemeld bij het CBP of bij de functionaris voor de gegevensbescherming indien deze door hen is aangesteld en aangemeld conform artikel 63 eerste en derde lid WBP. Het CBP wijst er op dat het Vrijstellingsbesluit (Stb.2001, 250) – voor zover hier relevant - alleen een vrijstelling van de meldingsplicht kent die van toepassing zou kunnen zijn op de verwerking van leerlinggegevens door onderwijsinstellingen en op de verwerking van leerplichtgegevens ter uitvoering van de Leerplichtwet 1969.

5.

Naast de inspanningen op RMC-terrein hebben gemeenten ook tot taak om toe te zien op de naleving van de leerplicht. Deze beide terreinen vloeien deels in elkaar over.

Het CBP merkt op dat de RMC-wet en de Leerplichtwet 1969 zelf niet een verplichting voor de IB-Groep bevatten om persoonsgegevens uit het BRON te verstrekken aan burgemeester en wethouders en vice-versa. Die wetten leggen plichten op aan ouders en het bevoegd gezag/schoolhoofden, waartoe het verstrekken van persoonsgegevens aan burgemeester en wethouders behoort.

De invoering van de door u voorgestelde IBG-route zal, naar het CBP inschat, gepaard gaan met wijziging van niet alleen de Wet verzelfstandiging informatiseringsbank, maar ook van die andere wetten. De scholen worden derhalve ook geraakt door de ontwikkeling van de nieuwe route. In het Plan van Aanpak, paragraaf 1.3, staat dat scholen geen rol spelen in de pilot. Uit uw brief blijkt niet of de scholen en de leerlingen wel op de hoogte zijn van het feit dat de gegevens van de leerlingen tijdens de pilot ook via een andere route bij de gemeente arriveren.

6.

Scholen blijken de hun bij wet opgelegde plicht tot leveren van gegevens niet na te komen. Nu de gebrekkige aanlevering van gegevens door scholen aan gemeenten genoemd wordt als reden voor de nieuwe route, is het van belang om te weten of de bestaande procedure met een (kleine) aanpassing alsnog toereikend gemaakt kan worden. Gelet op een belangrijk principe van zorgvuldige gegevensverwerking, namelijk het subsidiariteitsbeginsel, dienen alternatieven bestudeerd te worden waarna de minst in de persoonlijke levenssfeer ingrijpende methode gehanteerd moet worden.

7.

Er dient voorzien te zijn in een procedure voor de verwijdering en vernietiging van de in de pilot gebruikte persoonsgegevens. Wellicht ten overvloede wijst het CBP u er op dat niet alleen de computerbestanden maar ook de daaruit voortvloeiende print-outs verwijderd en vernietigd moeten worden na afronding van een pilot, voor zover er noodzakelijkerwijs sprake is (geweest) van persoonsgegevens.

Het CBP is beschikbaar indien nadere toelichting bij het bovenstaande gewenst is.
